

ERKEK YETİŞTİRME YURDU'NDA KALAN GENÇLERİN RUHSAL DURUMLARI VE YAŞAM KALİTELERİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF THE MENTAL STATE AND QUALITY OF LIFE OF YOUTH LIVING IN AN ORPHANAGE FOR BOYS

Öğr.Gör.Dr. Ayşegül BİLGE*   **İlknur PEKTAŞ***
Öğr.Gör. Gülseren ÜNAL**   **Yrd.Doç.Dr. Ayça GÜRKAN*****

*E.Ü. İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu 35100 Bornova/İZMİR

**E.Ü. Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 35100 Bornova/İZMİR

***E.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu 35100 Bornova/İZMİR

7-8.04.2004 Tarihleri arası gerçekleşen 1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Sempozyumu'nda Sunulmuştur

ÖZET

Amaç: Araştırma, erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin ruhsal durumlarını ve yaşam kalitelerini belirlemek amacıyla, Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu'nda Ocak 2004 tarihlerinde yapılmış, tanımlayıcı tipte bir çalışmadır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini, yurda kayıtlı olan 12-20 yaş arası gençlerin tümü (103 genç) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; gençlerin sosyo-demografik özellikleri ve yetiştirme yurdu ile ilgili görüşlerini içeren anket formu, Genel Sağlık Anketi 12 (GSA 12) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği (SF 36) kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Araştırma bulgularına göre; gençlerin SF 36 ve GSA 12 puan ortalamalarının dağılımları incelendiğinde; erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin genel sağlık toplam puan ortalamalarının 3.12 olduğu, SF 36 emosyonel rol alt ölçek puan ortalamasının 57.2, fiziksel fonksiyon alt ölçek puan ortalamasının ise 87.9 olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak; erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin ruhsal durumlarının riske yakın bir değer alması, algıladıkları sağlıkta yaşam kalitelerini olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Ayrıca uzun süre yetiştirme yurdunda kalan bireylerin ruhsal durumları ve yaşam kalitelerinin risk altında olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Genç, erkek yetiştirme yurdu, ruh sağlığı, yaşam kalitesi.

ABSTRACT

Objective: For the purpose of determining the mental state and quality of life of youth who live in an orphanage for boys, this study was conducted as a descriptive type of study January 2004 at the Bornova Orphanage for Boys.

Material Method: The research population was all of the 103 teenagers between the ages of 12-20 years who are registered at the orphanage. The data collection tools for the research were a questionnaire that contained questions about the teenagers' sociodemographic characteristics and their opinions about the orphanage, a General Health Questionnaire 12 and Quality of Life Scale.

Results: According to research findings; in the examination of the distribution of the boys' SF 36 and GHQ 12 score means it was determined that the mean general health total score for the boys was 3.12, the SF 36 emotional role subscale mean score was 57.2 and the physical function subscale mean score was 87.9.

Conclusion: In conclusion the score for the mental state of the boys staying at an orphanage for boys was seen to be near the at-risk value, and it can be said to have negatively affected their perceived quality of healthy life. In addition the emotional state and quality of life for teenagers who had lived at the orphanage for a long time were at risk.

Key Words: Youth, orphanage for boys, mental health, quality life.

GİRİŞ

Yetiştirme yurtlarında kalan gençler; ana-baba ilgisinden yoksun, büyük bir kısmı sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız kurum ortamında bakımları nedeniyle bazı sağlık riskleri ile karşı karşıya kalabilen bireylerdir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre sağlık; bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali olarak tanımlanır, bu nedenle kurumda kalan gençlerin bütüncül bakış açısıyla her üç alanda da tanımlanmaya ve desteklenmeye bunun sonucu olarak sağlıklı yaşam kalitelerinin yükseltilmesine gereksinimleri vardır.

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre yaşam kalitesi; "kişilerin yaşadıkları kültür ve değer yargılarının bütünü içinde durumlarını algılama biçimi" olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda yaşam kalitesi; biyo-psiko-sosyal alanlarda ayırım yapmadan her bireyin algıladığı sağlık kavramının kazandırılmasıdır. Algılanan sağlık kavramı ise bedensel, ruhsal ve sosyal iyiliği içermektedir (Arslan ve Kutsal 2004).

Yaşam kalitesi genel olarak, bireylerin yaşamlarında önemli olan subjektif deneyimlerin toplamını gösterir. Bu etkiye dört alanın katılımı söz konusudur. Bunlar; fiziksel ve mesleki fonksiyonlar, psikolojik durum, sosyal etkileşim ve ekonomik durum şeklinde sıralanmaktadır (Arslan ve Kutsal 2004).

Türkiye bebek ölümleri, okur-yazar oranı, temel eğitimde okullaşma, intihar sayısındaki artış, yoksulluk, açlık, kalifiye eleman gibi konularda; pek çok gelişmekte olan ülkelerden daha geride olduğu bildirilmiştir. Bir ülkenin yaşam kalitesi, o ülkenin gelişmişliği ile doğru orantılıdır. Ülkelerin yaşlı nüfusunun fazla olması, gelişmişlik göstergesi olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de yapılan son nüfus sayımı

incelendiğinde; Türkiye nüfusunda yaşlı nüfusun aksine, genç nüfusun fazla olduğu ve toplam nüfusun %31.2'sini gençlerin kapsadığı bildirilmiştir (İnsani Gelişme Raporu, 2003). Bu değer 18.545'ini; korunmaya muhtaç gençler içermektedir (Sandalcı 2002).

Korunmaya muhtaç çocuk; 24.05.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Kanunu'nun 3. maddesi (b) fıkrasında şu şekilde tanımlanmıştır (http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/hizmetler/cocuk/hizm_yy.asp,2006;Yaman 2006);

- Ana veya babasız, her ikisinde olmayan,
- Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
- Ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,
- Ana veya babası tarafından ihmal edilip, sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan çocuklardır.

Gençlik; biyolojik, ruhsal ve sosyal yönden hızlı büyüme, gelişme ve olgunlaşma süreçleri ile çocukluktan yetişkinliğe geçilen dönem olarak tanımlanmaktadır (13). Bu dönemde genç bir yandan toplumsal yerini, mesleki konumunu ve cinsel kimliğini tanımaya, yerini belirlemeye çalışırken, diğer yandan çevresinden destek alma ve model alma gereksinimi duyar. Evde bu süreç, çalkantılı bir dönemi içermekle beraber, geçirilebilmesi için sağlıklı bir ortam sağlanırken, yetiştirme yurtları bu olanağı çoğunlukla sağlayamamaktadır.

SHÇEK 2005 verilerine göre; 86 çocuk yuvasında halen 0-6 yaş grubu 9096 çocuk barınırken, Yetiştirme Yurtları Daire Başkanlığı'na bağlı olan 109 (39 kız, 62 erkek, 4 karma) yetiştirme yurdunda ise 13-18 yaş grubu 3420 kız, 7089 erkek olmak üzere 10509 birey korunma altındadır. Bu çocukların 1050'si ayni-nakdi yardımla ailesi yanında bakılmakta, 182 çocuk, koruyucu aile hizmetinden yararlandırılmaktadır.

1920'li yıllarda savaştan dolayı yetim kalan çocukların her türlü ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan SHÇEK, son yıllarda anne-babası hayatta olan çocukların barınağı haline gelmiştir. SHÇEK verilerine göre; bir çocuğun kuruma aylık maliyeti 762 YTL'dir.

(http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/hizmetler/cocuk/hizm_yy.asp,e.t:2006). Kurumda kalan çocuklar; evde ve ailesinin yanında kalan bir çocuğa göre maddi yönden daha doyurucu niteliklere sahipken, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden daha yoksun durumda olabilmektedir.

Evlat edinilmiş/koruyucu aileye verilmiş çocuklar üzerinde yapılan karşılaştırmalı araştırmalarda, bu çocukların zihinsel gelişimlerinin, ruhsal olgunluklarının ve toplumsal uyumlarının yuva çocuklarına göre ileri düzeyde oldukları görülmüştür. Ancak, bu durumun, evlat edinen ailenin içinde bulunduğu psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik durumuna bağlı olarak değiştiği saptanmıştır (Yavuzer 1995).

Varan (2001) tarafından aktarıldığı üzere, Tizard'ın yaptığı bir çalışmada; yetiştirme yurdunda kalan gençlerin "bağlanma" ile ilgili özellikleri gözlemlemiş, bu doğrultuda fiziksel gereksinimlerinin giderilmesine rağmen, bağlanacak bir figürlerinin olmamasının bazı sorunları beraberinde getirdiği saptanmıştır. Bunlar;

- Gençler yaşları ilerledikçe yetiştirme yurdunda çalışanlara bağımlı olmuşlardır,
- Daha fazla ağlamaktadırlar,
- Eşyalarını diğer çocuklarla daha az paylaşmaktadırlar,
- Daha saldırganlardır,
- Zihinsel yeteneklerinde hafif bir gerilik vardır,
- Tuvalet eğitimini daha uzun sürede almışlardır.

Kurumda kalan gençlerin yaşayabilecekleri biyo-psiko-sosyal sorunları en aza indirmek için kurumda sağlık personeli çalıştırılması 5378 sayılı kanun ile yasal açıdan zorunlu hale gelmiştir (<http://rega.basbakanlik.gov.tr/Eskiler/2005/07/20050707-2.htm>).

Kurumdaki sağlık ekibi; doktor, hemşire, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve sağlık memurundan oluşmaktadır. Hemşirelik hizmetlerinin okul sağlığı hemşireleri tarafından sürdürülmesi önemlidir. Bu hemşireler okul çağındaki çocukların fiziksel, ruhsal ve sosyal bakımdan, tam sağlıklı olmasını sağlamak, sürdürmek ve toplum sağlığı standartlarının yükseltilmesine yardım ederek sağlığı kontrol altına almaktadırlar (Pektaş 1998). Böylece yukarıda bahsedilen sağlık sorunlarının önceden saptanması sorunun ortadan kaldırılmasını destekleyecektir.

Kurumda kalan gençlerin aile yanında kalan bireylere göre daha fazla bedensel, ruhsal ve sosyal gereksinim yaşadıkları düşünüldüğünde, bu gereksinimlerin karşılanmaması durumunda sağlıkta yaşam kalitesinin azalabileceği beklenmektedir. Bu nedenle kurumda yaşayan bireylerin bedensel, ruhsal ve sosyal risklerini azaltmak veya ortadan kaldırmak için var olan koruyucu aile, evlat edinme, Yuvaya Dönüş Projesi ve Sevgi Evleri gibi uygulamalara çok daha fazla gereksinim vardır. Bu bilgiler doğrultusunda; araştırmanın amacı, kurum yaşamı sürdüren gençlerin ruhsal durumlarını ve yaşam kalitelerini belirlemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Örneklem: Araştırma, erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin ruhsal durumlarını ve yaşam kalitelerini belirlemek amacıyla, Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu'nda Ocak 2004 tarihlerinde yapılmış, tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, yurda kayıtlı olan 12-20 yaş

arası gençlerin tümü (103 genç) oluşturmaktadır. Araştırmada evren örneklemini oluşturmuştur. Bu çalışma için Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu yönetiminden yazılı, araştırmaya katılan gençlerden ise sözlü izin alındıktan sonra anketler yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından oluşturulan, gençlerin sosyo-demografik özellikleri ve yetiştirme yurdu ile ilgili görüşlerini içeren altı sorudan oluşan anket formu, Genel Sağlık Anketi 12 (GSA 12) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği Short Form 36 (SF 36) kullanılmıştır.

Türkiye için geçerliliği ve güvenilirliği Kılıç (1996) tarafından yapılmış olan GSA 12, 12 maddeden oluşmakta olup, bireylerin ruhsal durumunu değerlendirmektedir. Anket 4'lü likert tipidir. GSA tipi puanlamada; her bir maddenin ilk iki yanıtı 0, son iki yanıtı 1 puan alır ve toplam puan bunların toplanmasından elde edilir. Ölçeğin kesme puanı 1/2'dir. Anketin Chronbach Alfa Katsayısı 0.78 ve test-tekrar test güvenilirliğinde ise $r = 0.84$ bulunmuştur (Aydemir ve Köroğlu ...).

Geçerlilik ve güvenilirliği Koçyiğit ve ark. (1999) tarafından yapılmış olan, yaşam kalitelerini ölçmek için kullanılan Yaşam Kalitesi Ölçeği Short Form 36 (SF 36); 36 madde ve sekiz alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler; Fiziksel Fonksiyon, Sosyal Fonksiyon, Mental Sağlık, Genel Sağlık Algısı, Fiziksel Rol, Emosyonel Rol, Zindelik, Bedensel Ağrı'dır. Değerlendirme; ölçeğin dördüncü ve beşinci maddeleri dışında likert tipi (üçlü-altılı) yapılmaktadır, dördüncü ve beşinci maddeler evet/hayır biçiminde yanıtlanmaktadır. SF 36 alt ölçeklerin puanları 0 ile 100 arasında değişmektedir ve yüksek puan iyi sağlık durumunu yani yaşam kalitesinin iyi olduğunu göstermektedir. Türkiye için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Chronbach Alfa Katsayısı 0.73-0.76 bulunmuştur (Aydemir 1999).

İşlem: Veriler The Package for Social Sciences (SPSS) 10.0 programında; sayı, yüzde dağılımları, t testi ve ANOVA kullanılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Erkek Yetiştirme Yurdu'nda Kalan Gençlerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikler	n	%
Eğitim Durumu		
İlköğretim 6. sınıf	8	7.8
İlköğretim 7. sınıf	18	17.5
İlköğretim 8. sınıf	27	26.2
Diğer	19	18.4
Kurumda Kalma Süresi		
0-3 yıl	49	47.6
4-7 yıl	47	45.6

8-11 yıl	3	2.9
12 yıl ve üstü	4	3.9
Kurumdan Memnun Olma Durumu		
Evet	77	74.8
Hayır	24	23.3
Bilmiyorum	2	1.9
Kurumdan Önce Kaldığı Yer		
Ailenin yanında	8	12.6
Çocuk esirgeme kurumu (yuva)	83	80.6
Diğer	4	6
TOPLAM	103	100.0

Araştırma bulgularına göre; bireylerin yaş ortalaması $X = 15.0 \pm 2.0$ 'dir. Bu grubun %26.2'sinin ilköğretim 8. sınıfta eğitim almakta olduğu, %47.6'sının 0-3 yıl arası yetiştirme yurdunda kaldığı, %74.8'sinin ise bu kurumda kalmaktan memnun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca gençlerin %80.6'sının, bu kurumdan önce, çocuk esirgeme kurumuna bağlı yuvada kaldıkları belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2: Erkek Yetiştirme Yurdu'nda Kalan Gençlerin Yaşam Kalitesi Ölçeği (Sf 36) Ve Altölçekleri İle Genel Sağlık Anketi (Gsa 12) Puan Ortalamalarının Dağılımı

Yaşam Kalitesi Ölçeği (SF 361 ve Alt ölçekleri	$\bar{X}$
SF fiziksel fonksiyon	87.9
SF sosyal fonksiyon	70.2
SF mental sağlık	57.8
SF genel sağlık algısı	62.0
SF fiziksel rol	62.5
SF emosyonel rol	57.2
SF zindelik	58.9
SF bedensel aim	72.7
Genel Sağlık Anketi {GSA 121	3.1

Gençlerin SF 36 ve GSA 12 puan ortalamalarının dağılımları incelendiğinde; erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin genel sağlık toplam puan ortalamaları $X = 3.12$ olduğu, SF 36 Emosyonel Rol alt ölçek puan ortalaması $X = 57.2$, Mental Sağlık alt ölçek puan ortalaması $X = 57.8$, Fiziksel Fonksiyon alt ölçek puan ortalaması $X = 87.9$ olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 3: Erkek Yetiştirme Yurdu'nda Kalan Gençlerin Genel Sağlık Puan Ortalamaları İle Yetiştirme Yurdu'nda Kalmaktan Memnun Olma Durumlarına Göre Dağılımları

	Memnun	Memnun değil	t	p
	$\bar{X}$ S	$\bar{X}$ S		
GSA 12	2.8 1 2.6	4.2 1 3.0	-2.274	0.025*

* P<0.05

Gençlerin genel sağlık puan ortalamaları ile yetiştirme yurdunda kalmaktan memnun olma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; bu kurumda kalmaktan memnun olmayan gençlerin genel sağlık toplam puan ortalaması, memnun olanlara göre yüksek olup, yapılan istatistiksel analizde ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur (t: -2.274, p<0.05), (Tablo 3).

TARTIŞMA

Araştırma bulgularına göre; bireylerin yaş ortalaması $X = 15.0 \pm 2.0$ 'dir. Bu grubun %26.2'sinin ilköğretim 8. sınıfta eğitim almakta olduğu, %47.6'sının 0-3 yıl arası yetiştirme yurdunda kaldığı, %74.8'sinin ise bu kurumda kalmaktan memnun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca gençlerin %80.6'sının, bu kurumdan önce, çocuk esirgeme kurumuna bağlı yuvada kaldıkları belirlenmiştir (Tablo 1).

Gerçek ve ark. (2004), tarafından ilköğretim öğrencileri ile yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yaşam kalitesinin karşılaştırıldığı araştırmada yurtda kalan bireylerin yaş ortalaması $X = 15.18 \pm 0.17$ bulunmuştur. Yılmaz ve ark. (2004) tarafından ilköğretim öğrencilerinin yaşam kalitesi ile ilgili yaptıkları çalışmada, bireylerin yaş ortalaması $X = 12.9 \pm 0.047$ bulunmuştur. Bu bireylerin % 53.4'ü yaşamından memnun olduğunu belirtmiştir. Yılmaz ve ark. (2004) araştırmalarını ailesi ile beraber yaşayan gençlerde yapmış olup, yaşam alanları farklılık gösterse de, çalışma bulguları benzerlik göstermektedir.

Gençlerin SF 36 ve GSA 12 puan ortalamalarının dağılımları incelendiğinde; erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin Genel Sağlık Anketi toplam puan ortalamaları $X = 3.12$ olduğu, SF 36 Emosyonel Rol alt ölçek puan ortalaması $X = 57.2$, Mental Sağlık alt ölçek puan ortalaması ise $X = 57.8$ olarak saptanırken, Fiziksel Fonksiyon alt ölçek puan ortalaması $X = 87.9$ olduğu saptanmıştır (Tablo 2). Gençlerin, ruhsal durumlarının riskli olması, emosyonel rollerini, mental sağlık durumlarını ve bununla bağlantılı olarak yaşam kalitelerini etkilediği düşünülmektedir. Aynı zamanda Fiziksel Fonksiyon alt ölçek puan ortalamalarının daha yüksek bulunması, bu yaşlarda bedensel görünümüne yönelmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim, Çakmaklı (1991), 12-24 yaş arasındaki gençlerde, "orijinal olma isteği"nin üst düzeylerde olduğunu bildirmiştir.

Bulut (1995) tarafından korunmaya muhtaç genç kızların ruhsal durumlarını etkileyen psikolojik faktörleri incelediği araştırmasında, yaş ortalamaları $X = 16.9 \pm 1.5$ olan genç kızların kaldıkları ortamdan dolayı depresyon ve hostilite (düşmanca) belirtileri yaşadıkları ve bu bireylerin özellikle bakım desteği alarak onarılması vurgulanmıştır.

Yıldıran (1983) tarafından aktarıldığı üzere; Vayne Dennis Tahran'da bir yetiştirme yurdunda yapılan araştırmada, gençlerin anneye gereksinim duydukları bir yaşta yurttan büyüme olmanın gelişim bozukluklarına neden olduğunu belirtilmiştir. Yurtlarda büyüme olan bireylerde sadece zeka gelişimi ve konuşma alanında gerilikler görülmediği, aynı zamanda hareket becerilerinde de yaşlılarına kıyasla büyük gelişim eksiklikleri gösterdikleri bildirilmiştir.

Yıldız (2003) tarafından aktarıldığı üzere; anne sevgisi ve yakınlığından mahrum kalan çocuklarda, kişilik bozukluğu ve gelişim kusuru olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Bu durum, bazen sapma davranışlarına kaynaklık edebilmekte ve bu yaşam tarzının, ömür boyu sürdürülmesine neden olabilmektedir.

Bıyıklı (1983) tarafından yapılan bir araştırmada, koruyucu aile bakımı için uygun olan yaşın, 13 yaş ve altı olduğu bildirilmiştir. Bu yaşın üstündeki çocuklarda kişilik oluşumu büyük oranda gerçekleşmiş ve aile sevgisi ve ilgisine olan gereksinim azalmış olacağından, olumlu sonuçlar verme ihtimali düşebilmektedir. Yıldız (2003) tarafından yapılan bir araştırmada da, çocuk yuvası ya da yetiştirme yurdunda kalan çocukların, toplumla gerçek anlamda bütünleşebilmeleri için, varsa, akrabaları yanında kısa süreli kalışlarının bile, olumlu birtakım sonuçları ortaya çıkarabileceği söylenmektedir.

Yücel ve ark. (2004) tarafından yapılan çalışmada, erkek ergenlerde yaşam kalitesi Fiziksel Sağlık alt ölçek puanı daha yüksek olduğu ve anlamlı artış gösterdiği vurgulanmıştır. Çalışma sonucu bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir. Sonucun genç erkeklerin bedenlerine daha çok önem vermelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bilir ve ark. (2004) tarafından yapılan araştırmada ise, 15-24 yaş grubuna giren erkeklerin genel sağlıklarının diğer yaş gruplarına göre daha iyi olduğu ve yaşam kalitesi tüm alt ölçek puan ortalamalarının, bu yaş grubunda yüksek bulunduğu belirtilmiştir. Yapılan bu çalışma bulguları ile paralellik göstermese de bu farkın yaşanan ortam ile ilgili, olduğu düşünülmektedir.

Gençlerin genel sağlık puan ortalamaları ile yetiştirme yurdunda kalmaktan memnun olma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; bu kurumda kalmaktan memnun olmayan gençlerin genel sağlık toplam puan ortalaması, memnun olanlara göre yüksek olup, yapılan istatistiksel analizde ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur

(t: -2.274, p<0.05), (Tablo 3). Genel Sağlık toplam puan ortalamasının yüksek olması ise, ruhsal riskin varlığını göstermektedir. Bu sonucun; kurumda kalmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yılmaz ve ark. (2004) tarafından ilköğretim öğrencilerinin yaşam kalitesi ile ilgili yaptıkları çalışmada, bireylerin % 53.4'ü yaşamından

memnun olduğunu belirtmiştir. Çalışmada, yaşamından memnun olmalarının yaşam kalitesini arttırıcı bir durum olduğu vurgulanmıştır. Aile ile yaşamının etkili olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; erkek yetiştirme yurdunda kalan gençlerin ruhsal durumlarının riskli olması, algıladıkları sağlıkta yaşam kalitelerini olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Ayrıca uzun süre yetiştirme yurdunda kalan bireylerin ruhsal durumları ve yaşam kaliteleri risk altındadır. Bu nedenle;

Yetiştirme yurtlarına ulaştırılan sağlık hizmetlerini veren doktor, hemşire, psikolog, sosyal hizmet uzmanları ve sağlık memurlarına; yetiştirme yurdunda kalan gençlerin geçmişteki ve buradaki yaşamlarını kapsayan hizmet içi eğitim verilmesi,

Koruyucu aile kavramı ile ilgili halkın bilgilendirilmesi ve bu kurumlarda kalan gençlerin koruyucu aile işlemlerinden faydalanması,

Kurum bakımından çok, sevgi evleri gibi pilot araştırmalarla gençlerin ev ortamında yaşamalarının sağlanması, sevgi evlerinin sayılarının arttırılması veya kurumlarda ev ortamının oluşturulması,

Gençlerin yeteneklerine göre sosyal faaliyetlere yönlendirilmesi,

Düzenli aralıklarla bedensel ve ruhsal sağlık taramalarından geçirilmesi önerilmektedir.

Böylece gençlere verilen sağlık hizmetlerinin bedensel, ruhsal ve sosyal yönden bir bütünlük oluşturarak, sağlıkta yaşam kalitelerinin artması sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

1. Arslan Ş, Kutsal Y G. (2004). Geriatriye Yaşam Kalitesinin Değerlendirmesi. (e.a: <http://www.ato.org.tr/konuk/geriatri/icindekt.html> e.t: 11-08-2004).
2. Aydemir Ö, Köroğlu E (...). Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler, Hekimler Yayın Birliği: 41-42.
3. Aydemir Ö (1999). Konsültasyon-Liyezon Psikiyatrisinde Yaşam Kalitesi Ölçümü: Kısa Form-36 (SF-36), 3P Dergisi, 7(Ek.2): 14-22.
- 4.....(<http://public.cumhuriyet.edu.tr/~maydin/Mza/turkce/2003-Str.htm> e.t: 24.1.2006).
5. Bıyıklı L (1983). Koruyucu Aile Bakımı, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C: 16, S.1, Ankara.

6. Bilir N. ve ark. (2004). Van İli Merkez İlçesi Kentsel Kesiminde Yaşayan 15 Yaş Ve Üzeri Erkeklerin Sağlıklarının SF 36 Ölçeği Kullanılarak Değerlendirilmesi, 1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Özet Kitapçığı, Emek matbaacılık, Manisa:47.
7. Bulut I. (1995). Korunmaya Muhtaç Genç Kızların Ruh Sağlığına Etki Eden Psikolojik Faktörler. Kriz Dergisi 3(1-2): 104-113.
8. Çakmaklı K. (1991). Gençlik Döneminde Kimlik Arayışı, Türk Aile Ansiklopedisi, C:2, T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınlan, Ankara.
9. Gerçek G. ve ark. (2004). Koralp İlköğretim Okulları İle Düzce Yetiştirme Yurdunda Yaşam Kalitesinin Karşılaştırılması, 1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Özet Kitapçığı, Emek matbaacılık, Manisa :41.
10. İnsani Gelişme Raporu Türkiye Göstergeleri (2003). İnsani Gelişme Raporu Türkiye Genel Profili (e.a: <http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.asp?icerik=INSGELISR2> e.t: 2- 2-2004).
11. Pektaş İ. (1998). İlköğretim Öğrencilerinin Anneleri İle Olan İlişkilerini Algılayışları ve Bu İlişkiyi Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. (Psikiyatri Hemşireliği Yüksek Lisans Tezi), İzmir, E.Ü. Sađ. Bil. Ens.: 17-18.
12. Sandalcı FS. (2002). Eneset Nedeniyle Korunma Altına Alınarak SHÇEK Kuruluşlarında Bakılan Çocukların Sorunları, (Yüksek lisans Tezi), Ankara, Hacettepe Ü. Sosyal Bilimler Ens.
13. T.C.Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü (2005). Dünyada ve Türkiye'de Gençlerin Üreme ve Cinsel Sağlık Durumları, Üreme Sağlığı Hizmetleri Katılımcı Kitabı, Ankara.
14. T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Yetiştirme Yurtları ve Korunmaya Muhtaç Gençler. (e.a.:http://www.shcek.gov.tr/portal/dosyalar/hizmetler/cocuk/hizm_yy.asp e.t:10.02.2006).
15. Varan A. (2001). Psikolojiye Giriş Ders Notları, E.O. Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir.
16. Yaman E. Sokak Çocukları. (e.a.:<http://halkapinar.gov.tr/ekremyaman/makale/sokak%20cocuklari.doc> e.t:3.2.2006).
17. Yavuzer H. (1995). "Yaygın Ana-Baba Tutumları" Ana-Baba Okulu, Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul: Remzi Kitabevi.
18. Yıldırım G. (1983). Okulöncesi Eğitimde, Okul, Ana-Baba ve Çevre Arasında İşbirliğinin Sağlanması, Okulöncesi Eğitim ve Sorunları. TED Yayınlan.
19. Yıldız CM. (2003). Yetiştirme Yurdunda Kalanların Toplumsal Bütünleşme Problemi- ni, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2003 (e.a: <http://www.e-sosder.com/dergidetay.php?id=103> e.t: 2006).
20. Yılmaz E. ve ark. (2004) Koralp Beldesi İlköğretim Okullarında Yaşam Kalitesi Değerlendirmesi, 1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Özet Kitapçığı, Emek matbaacılık, Manisa: 40.
21. Yücel D. ve ark. (2004). SF 36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Genel Toplum Örneğinde Güvenirliği, 1. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Özet Kitapçığı, Emek matbaacılık, Manisa: 45.
- 22.....<http://rega.basbakanlik.gov.tr/Eskiler/2005/07/20050707-2.htm> g.t.: 21 Nis 2007